

ببرسی حکم فقهی ضمانت امین
در
عقد عاریه و اجاره

تألیف:
علی جاوید

سرشناسه: جاوید، علی، ۱۳۵۸ - گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: بررسی حکم فقهی ضمانت امین در عقد عاریه و اجاره / تألیف علی جاوید.
مشخصات نشر: قم: آیین احمد (ص)، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۴۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۶-۱۵-۶ ریال ۱۲۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه.

موضوع: عقد ضمان (فقه) / موضوع: Suretyship and guaranty (Islamic law)

موضوع: عاریه (فقه) / موضوع: Loans for use (Islamic law)

موضوع: ودیعه (فقه) / موضوع: Deposits (Islamic law)

رده بندی کنگره: ۳۱۳۹۶ ب ۳ ج ۲ / BP۱۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۳۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۱۳۶۶۴

« شناسنامه کتاب »

نام کتاب:	بررسی حکم فقهی ضمانت امین در عقد عاریه و اجاره
مؤلف:	علی جاوید
صفحه آرا و طراح جلد:	درافت بیست
ناشر:	آیین احمد
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۶-۱۵-۶
چاپ و صحافی:	سرمدی
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۶
تیراژ:	۵۰۰ نسخه
قیمت:	۱۲۰۰۰ تومان

همه حقوق محفوظ است.

آدرس ناشر: قم، شهرک ایثار، کوچه ۱۵، پلاک ۱۵، واحد ۵، انتشارات آیین احمد

همراه: ۰۹۱۲۲۵۲۰۲۹۳

پست الکترونیکی: AaynAhmad@gmail.com

پیش‌گفتار مؤلف

کتاب حاضر به این نیت که به عنوان مرجع اصلی کسب اطلاعات جامع و جدید است که در این کتاب، به دنبال این مسأله بوده‌ایم که با روش تحلیلی و انتقادی، حکم فقهی مسأله ضمانت اُمین، در عرصه عاریه و اجاره را بررسی نماییم، لذا برای جستجوی این مبحث، ابتداءً نیاز به توضیح برخی مفاهیم، مانند مفهوم حکم، ضمان، اُمین، عقد، اجاره، عاریه، قاعده ید، ید اُمانی و ید عدوانی و ماهیت حقوق آن، تعدی و تفریط بوده که آن را به عنوان بخش اول آورده‌ایم و سپس در بخش دوم، به کلیات مبحث یعنی أقسام ید و موارد آنها، قاعده عدم ضمان اُمین (استیمان)، پرداخته شده است؛ و در بخش سوم به اقوال در مسأله عدم ضمان اُمین و ضمان اُمین در عقود عاریه و اجاره و أدله قول به عدم ضمان و قول به ضمان، در این عقود مورد بررسی قرار داده‌ایم و برای اثبات دلیل در این بخش، آیات ادلّی و روایات و کلمات فقهاء را آورده‌ایم و پس از نقد و بررسی، دلیلی که به نظر صحیح و متقن می‌رسید را در بخش پایانی، همراه با أدله نقلی و عقلی و کلمات فقهاء ارائه داده‌ایم؛ و در بخش چهارم کتاب موارد حکم به ضمان اُمین در عقود اجاره و عاریه، در صورت‌های اشتراط ضمان، تعدی و تفریط همراه با اقوال، أدله و اشکالات آنها و مقایسه ضمانت اُمین در این دو عقد نامبرده، مورد بررسی قرار گرفت.

حجت الاسلام دکتر علی جاوید

استاد حوزه و دانشگاه

بخش اول: مفاهیم

- ۱- حکم ۱۵
- الف: حکم در لغت ۱۵
- ب: حکم در اصطلاح ۱۶
- ج: تقسیم حکم به تکلیفی و وضعی ۱۷
- ۲- ضمان ۱۹
- الف: ضمان در لغت ۱۹
- ب: ضمان در اصطلاح ۲۰
- ج: ضمان عین و ضمان منافع ۲۲
- د: ضمان منافعه ۲۳
- قسم اول: منافع مستوفات ۲۳
- قسم دوم: منافع غیر مستوفات ۲۳
- ۳- اَمین ۲۳
- الف: اَمین در لغت ۲۳
- ب: اَمین در اصطلاح ۲۴
- ج: امانت ۲۵
- ۱- امانت شرعی ۲۶
- ۲- امانت مالکی ۲۶
- ۴- عقد ۲۷
- الف: عقد در لغت ۲۷
- ب: عقد در اصطلاح ۲۷
- ۵- اجاره ۲۹
- الف: اجاره در لغت ۲۹
- ب: اجاره در اصطلاح ۳۱
- ۶- عاریه ۳۳
- الف: عاریه در لغت ۳۳

- ب: عاریه در اصطلاح ۳۳
- ۷- ید ۳۴
- الف: ید در لغت ۳۴
- ب: ید در اصطلاح ۳۴
- ۸- افراط (تعدی) ۳۶
- الف: افراط در لغت ۳۶
- ب: افراط (تعدی) در اصطلاح ۳۷
- ۹- تربط ۳۷
- الف: تربط در لغت ۳۷
- ب: تربط در اصطلاح ۳۷

بخش دوم: کلیات

- ۱- قاعده ید (على البعده ما أئدت حتى تؤديه) ۴۱
- الف: فرق بین قاعده ید و قاعده ضمان ید ۴۳
- ب: اقسام ید ۴۵
- قسم اول: ید امانی ۴۵
- موارد امانی بودن ید ۴۵
- ماهیت حقوقی ید امانی و عناصر آن ۴۶
- قسم دوم: ید ضمانی عدوانی ۴۷
- موارد ید ضمانی عدوانی ۴۸
- ماهیت حقوقی ید عدوانی ۴۹
- الف: رد مثل یا قیمت ۴۹
- ب: تعاقب ایادی ۵۰
- قسم سوم: ید ضمانی غیر عدوانی ۵۰
- موارد ید ضمانی غیر عدوانی ۵۱
- الف: مقبوض به عقد فاسد ۵۱
- ب: مأخوذ بالسوم (حین معامله) ۵۲

ج: ید زوج نسبت به مهریه	۵۲
۲ - قاعده عدم ضمان اَمین (استیمان)	۵۳
مقصود از قاعده استیمان	۵۳

بخش سوم: ضمان اَمین در عقود اجاره و عاریه

۱- آیه ال در مسأله	۵۷
تَرول اوّل: قول به عدم ضمان اَمین	۵۷
قول دوّم: قول به ضمان اَمین	۵۹
۳- أدلّه قول به عدم ضمان اَمین	۶۱
الف: آیات	۶۱
آیه اوّل	۶۱
آیه دوّم	۶۳
ب: روایات	۶۶
روایت اوّل	۶۶
روایت دوّم	۶۷
روایت سوّم	۶۷
روایت چهارم	۶۷
روایت پنجم	۶۸
روایت ششم	۶۸
ج: إجماع	۷۲
د: دلیل عقلی	۷۴
۳- أدلّه قول به ضمان اَمین	۷۷
۱ - قاعده ضمان ید (علی ألید ما أخذت حتّی تؤدیه)	۷۷
جواب از این دلیل	۷۸
۲ - أصل إستصحاب	۷۹
جواب از این أصل	۷۹

بخش چهارم: موارد حکم به ضمان ائمن در عقود اجاره و عاریه

- ۸۵ مقدمه: قلمرو شرط ضمان
- ۸۸ ۱- در صورت اشتراط ضمان
- ۸۹ اقوال فقهاء
- ۹۰ قول اول: بطلان شرط ضمان و عقد (بر اساس مفسد بودن شرط فاسد)
- ۹۱ دلیل قول اول: تعارض اشتراط ضمان با مقتضای عقد
- ۹۱ اشکال این دلیل
- ۹۳ قول دوم: حلال خصوص شرط ضمان (بر اساس مفسد نبودن شرط فاسد)
- ۹۳ دلیل قول دوم: مخالفت با کتاب و سنت
- ۹۴ اشکال این دلیل
- ۹۵ قول سوم: حیل به شرط نتیجه و شرط فعل
- ۹۶ دلیل قول سوم: انحصار دلیل ضمان، در دو قاعده اتلاف و ید
- ۹۶ اشکال این دلیل
- ۹۷ قول چهارم: تفصیل بین اجاره ائمن و غیر ائمن
- ۹۸ دلیل قول چهارم: مخالفت با مقتضای عقد در صورت اجاره اموال
- ۹۹ اشکال این دلیل
- ۹۹ قول پنجم: صحت شرط ضمان
- ۱۰۰ أدله قول پنجم
- ۱۰۰ ۱- قاعده شروط
- ۱۰۲ اشکال این دلیل
- ۱۰۲ ۲- روایات
- ۱۰۷ ۳- بناء و روش عقلاء
- ۱۱۰ ۴- أصالة الصلحه
- ۱۱۳ ۵- أصل حاکمیت اراده یا اصل آزادی اراده
- ۱۱۶ ۲- در صورت تعدی و تفریط
- ۱۱۷ کلمات فقهاء

۱۳۰.....	دلیل: خیانت و خروج از حدود اذن مالک یا شارع
۱۳۱.....	تنبيه: مقایسه ضمانت اَمین در عقد عاریه با اجاره
۱۳۳.....	نتیجه گیری
۱۳۹.....	فهرست منابع